

≡ WSTĘP ≡

Szanowne Czytelniczki, Drodzy Czytelnicy,

Oddajemy w Państwa ręce kolejny numer „The Polish Journal of Arts and Culture New Series”. Tom 2/2020 zawiera artykuły badające różnorodne aspekty kultury w wymiarze antropologii, literatury, ikonografii, sztuki filmowej oraz przedstawiające społeczne funkcje architektury. Niniejszy tom otwiera artykuł Janusza Gołoty pt. *Opór w czynie – na kanwie budowy Szkół – Pomników Tysiąclecia. Wydzwięk realny i medialny*. Autor analizuje różne postawy wobec akcji budowy tysiąca szkół na tysiąclecie państwa polskiego – od poparcia (autentycznego bądź koniunkturalnego), przez urzędnicze wykonywanie powinności, aż po kontestację, a nawet protesty. Wyróżnia także jeszcze jedną postawę: przemilczanie, które mogło stanowić swoistą formę biernego oporu.

Artykuł Joanny Greli *Avalokiteśvara in Tibetan Buddhist art of the Later spread (Tib. phyi dar) of the Dharma. Image classification proposal, part 1* proponuje nowe spojrzenie na przedstawienia bodhisattwy Awalokiteśwary (Avalokiteśvara) w sztuce buddyzmu tybetańskiego. Omawia miejsce Awalokiteśwary w kulturze Tybetu i w buddyzmie tantrycznym. Druga część artykułu ukaże się w numerze 1/2021 naszego czasopisma.

Robert Kulmiński w artykule *Paradygmat czeskiego bohatera narodowego – wokół filmu Roberta Sedláčka* Jan Palach podejmuje refleksję nad tym, w jaki sposób konstruowany jest obraz Jana Palacha w dziele filmowym ponad pięćdziesiąt lat po jego śmierci. Autor odwołuje się do klasycznych analiz mitów i opowieści mitologicznych, a także do tradycji przedstawienia czeskiego bohatera i bohaterstwa w literaturze humanistycznej oraz na tle działalności oficjalnych instytucji państwowych. Ciekawym wątkiem artykułu jest porównanie przedstawienia bohatera w filmie Roberta Sedláčka *Jan Palach* do przedstawienia postaci Palacha w filmie Agnieszki Holland *Gorejący krzew*.

Kolejny tekst pt. *Radziecki wysiłek kolonialny, czyli socrealizm i orientalizm. Uwagi na marginesach powieści Człowiek zmienia skórę Brunona Jasińskiego* autorstwa Kaspra Pfeifera opisuje radziecki projekt kolonialny lat trzydziestych XX wieku realizowany w Azji Centralnej na przykładzie

socrealistycznej powieści Brunona Jasińskiego *Człowiek zmienia skórę*. Zdaniem autora powieść Jasińskiego ujawnia niekonsekwencje radzieckiego projektu kolonialnego oraz wpisane weń imperialne interesy rosyjskojęzycznego centrum.

Część poświęconą artykułom zamyka praca Natalii Tołsty pt. *Schematy poznawcze wśród kobiet z grupy Tzotzil w rejonie Los Altos de Chiapas w Meksyku*. Artykuł jest owocem badań terenowych przeprowadzonych przez autorkę w Meksyku. Praca poświęcona jest analizie możliwych schematów poznawczych kobiet z grupy Majów Tzotzil. Autorka wyodrębnia trzy typy takich schematów: tradycyjny schemat ortodoksyjny, tradycyjny schemat nieortodoksyjny oraz schemat anty-tradycyjny.

Część „Dialogi i diagnozy” otwiera tekst Magdaleny Krzemień *Studies on ceremonial ceramics from the Ixil Region – interpretation difficulties related to the vessels from the museum collection in Nebaj, El Quiché, Guatemala*, będący raportem z badań terenowych przeprowadzonych w Muzeum Archeologicznym w Nebaj (Museum of Archaeology in Nebaj). Autorka przedstawia analizę i dokumentację obiektów archeologicznych oraz podejmuje refleksję nad problemem trudności interpretacyjnych bez kontekstu archeologicznego.

Tekst Jacka Skupa jest raportem z konferencji „Gandhi after Gandhi”, która odbyła się 2–3 grudnia 2019 r. na Uniwersytecie w Turynie. Konferencja, zorganizowana z udziałem centrum Sereno Regis, była naukowym wydarzeniem upamiętniającym 150. rocznicę urodzin Mohandasa Karamchanda Gandhiego. Uczestnicy konferencji poddali analizie postać Gandhiego i jego dziedzictwo w wymiarze interdyscyplinarnym, uwzględniając nowe interpretacje jego myśli i kontrowersje, jakie towarzyszą jego osobie.

Agata Świerzowska w swojej recenzji przedstawia serię publikacji poświęconych polskim tradycjom ezoterycznym: *Polskie tradycje ezoteryczne 1890–1939*, t. I–IV pod redakcją Moniki Rzeczyckiej, Izabeli Trzcińskiej i Tadeusza Cegielskiego, *Polish Esoteric Traditions 1890–1939. Selected Issues*, pod redakcją Agaty Świerzowskiej oraz *Polskie tradycje ezoteryczne 1890–1939. Idee przewodnie* pod redakcją Mariusza Dobkowskiego i Tadeusza Cegielskiego, wydanych w serii Światło i Ciemność (edycja specjalna), nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego. Seria publikacji jest owocem kompleksowych i interdyscyplinarnych badań nad tradycjami ezoterycznymi w Polsce prowadzonych przez szereg autorów, reprezentujących rozmaite dyscypliny naukowe i podejścia metodologiczne. Pięciotomowa publikacja obejmuje takie tematy jak: teozofia, antropozofia, spirytyzm i mediumizm a także prezentuje poglądy wybranych polskich ezoteryków indywidualistów.

Przeprowadzony w październiku 2018 r. wywiad Pauliny Tendery z założycielem i prezydentem Centrum im. Adama Smitha Andrzejem Sadowskim zatytułowany *Intervention purchasing of art* toczy się wokół problemów na przecięciu sztuki i ekonomii. Rozmowa porusza między innymi kwestie społecznej roli sztuki, inwestowania w sztukę w wymiarze prywatnym i publicznym, jak również jej obecności w przestrzeni publicznej.

Leonard Zissi w tekście pt. *Polskie akcenty w Albanii w okresie Odrodzenia Narodowego (Rilindja Kombëtare)* przybliży polskiemu czytelnikowi postać Ndre Mjedy, jednego z najbardziej znanych poetów albańskich, i jego związki z Polską – Mjeda, który był jezuitą, w latach 1891–1893 studiował teologię w kolegium jezuickim w Krakowie. Jak podkreśla autor, polski wątek w biografii poety pokazuje, że kontakty polsko-albańskie stanowią ciekawe i jeszcze nie w pełni odkryte pole badawcze.

Redaktorki numeru

